

Oulunkaaren kuntayhtymä - Hyvinvointia ihmistä lähellä
vaihe: (08) 587 561 00 | kirjaamo@oulunkaari.com | www.oulunkaari.com

Perhehoidon toimintaohje

Lastensuojelu, vammaispalvelu ja ikäihmiset

Oulunkaaren kuntayhtymä

Palvelutuotantolautakunta
9.11.2016

Oulunkaaren kuntayhtymä - Hyvinvointia ihmistä lähellä

vaihde: (08) 587 561 00 | kirjaamo@oulunkaari.com | www.oulunkaari.com

Alkusanat	4
1 PERHEHOITO	5
1.1 Perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely	5
1.2 Perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät	6
1.3 Perhehoitomuodot	8
1.4 Perhehoidon organisointi Oulunkaareissa	8
1.5 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero	8
2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET	9
2.1 Perhehoitaja	9
2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi	9
2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle	10
2.1.3 Ennakkovalmennus	10
2.2 Perhekoti	11
2.2.1 Hoidettavien määrä perhehoidossa	11
3 PERHEHOIDON PROSESSIT	12
3.1 Palveluun sijoittuminen	12
3.2 Perhehoidossa eläminen	13
4 PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET	13
4.1 Palvelusuunnitelma	13
4.2 Toimeksiantosopimus	13
4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö	14
4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen	15
5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT	16
5.1 Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan ikäihmisen asiakasmaksu	16
5.2 Lyhytaikaisen ja osa-aikaisen perhehoidon ikäihmisen asiakasmaksut	16
5.3 Lastensuojelun perhehoidosta perittävät asiakasmaksut	17
5.4 Vammaisten perhehoidosta perittävät asiakasmaksut	18
6 PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET	18
6.1 Hoitopalkkio	18
6.2 Kulukorvaus	18
6.3 Perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus	20

Oulunkaaren kuntayhtymä - Hyvinvointia ihmistä lähellä

vaihde: (08) 587 561 00 | kirjaamo@oulunkaari.com | www.oulunkaari.com

6.4 Käynnistämiskorvaus	23
6.5 Kelan etuudet	24
6.6 Oman auton käyttö ja matkakorvaukset	24
6.7 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät	24
6.7.1 Perhehoitajan sairastuminen	24
6.7.2 Perhehoitajasta riippumaton syy	25
6.7.3 Perhehoitajan osallistuminen tukitoimiin	25
6.8 Perhehoitajan verotus	25
7 PERHEHOITAJAN SIJAISJÄRJESTELYT	26
7.1 Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta	26
7.2 Sijaishoitaja	27
8 PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET	28
9 PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA	30
9.1 Perhehoidon turvallisuus	30
9.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit	30
9.3 Kriisi ja väkivaltatilanteet	31
10 PERHEHOITAJAN TUKI	31
10.1 Perhehoitajien täydennyskoulutus ja työnohjaus	32
10.2 Perhehoidon yhteistyö	32
10.3 Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys	33
11 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS	33
12 HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO	33
13 ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA	33
14 ASIAKIRJOJEN SAILYTTÄMINEN	34
15 VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET	34
16 TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO	34

Alkusanat

Perhehoito on yksi hoidon vaihtoehto lapsen, vammaisen tai ikäihmisen palvelukokonaisuutta tarkasteltaessa. Perhehoidon lähtökohtia ovat itsemääräämisoikeuden kunnioittaminen, voimavaralähtöinen toiminta, oikeudenmukaisuuden toteuttaminen, osallisuuden tukeminen, yksilöllisten tarpeiden ja toiveiden huomioiminen ja niihin vastaaminen, turvallisuuden huomioiminen sekä vastuullisuus.

Perhehoidon vahvuuksia ovat muun muassa pysyvät ihmissuhteet, jatkuvuus ja koti elinympäristönä. Perhehoidossa on mahdollista antaa yksilöllistä huolenpitoa: ryhmäkoko on pieni ja hoitaja(t) pysyvät samoina.

Tämä Oulunkaaren perhehoidon toimintaohje ohjaa lastensuojelun, vammaispalveluiden sekä ikäihmisten perhehoidon toimintaa yhdenvertaisesti. Tässä toimintaohjeessa perhehoito käsitetään yhtenäisenä kokonaisuutena ja käsittää kaikkien eri asiakasryhmien toimintatapoja.

Tämä Oulunkaaren perhehoidon toimintaohje on hyväksytty 9.11.2016 Oulunkaaren palvelutuotantolautakunnassa, 1.4.2015 voimaan astuneen Perhehoitolain (280.3.2015/263) sekä eduskunnan hyväksymän perhehoitolain muuttamisesta 510/2016 (1.7.2016 alkaen) mukaiseksi.

1 PERHEHOITO

Tämä toimintaohje koskee Oulunkaaren toimeksiantoantosuhteisen perhehoidon toimintaa ja perustuu perhehoitoa koskeviin lakeihin. Toimintaohje on hallinnollinen päätös toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttamiseksi.

Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona (Perhehoitolaki 3§ 20.3.2015/263). Perhehoidon tavoitteena on antaa perhehoidossa olevalle henkilölle mahdollisuus kodinomaiseen hoitoon ja läheisiin ihmissuhteisiin sekä edistää hänen perusturvallisuuttaan ja sosiaalisia suhteitaan. (Perhehoitolaki 1§ 20.3.2015/263).

Toimeksiantosuhteisessa perhehoidossa toimeksiantaja eli kunta tai kuntayhtymä on vastuussa perhehoidosta ja sen järjestämisestä. Kunnan tai kuntayhtymän hyväksymä perhehoitaja ja kunta tai kuntayhtymä tekee toimeksiantosopimuksen jokaisen perhehoidettavan henkilön osalta erikseen. Perhehoito voi olla pitkä- tai lyhytaikaista tai osavuorokautista. Toimeksiantosuhteinen perhehoito ei ole yritystoimintaa.

1.1 Perhehoidon lainsäädäntö ja muu sääntely

Perhehoitoon liittyviä ja perhehoitoa määrittäviä säädöksiä ovat:

Laki perhehoitolain muuttamisesta (510/2016)

Perhehoitolaki (263/2015)

Sosiaalihuoltolaki (710/82) ja – asetus (607/83)

Kunnallinen eläkelaki (549/03)

Työtapaturma- ja ammattitautilaki 459/2015

Lastensuojelulaki 417/2007

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 23.6.1977/519

Hallintolaki 434/03 ja Hallintolain käyttölaki (586/1996)

Laki omaishoidon tuesta 4A§(937/2005) ja muutos (318/2011)

Tietosuojalaki (516/04)

Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/00)

Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista (28.12.2012/980)

Laki (734/92) ja asetus (912/92)sosiaali- ja terveyshuollon asiakasmaksuista

Henkilötietolaki (523/99)

Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta (603/96)

Sairausvakuutuslaki (2001/1224)

STM:n opas 2005:32 Turvallinen lääkehoito

STM:n julkaisu 2008:3 Ikäihmisten palvelujen laatusuositus

Valtion ravitsemusneuvottelukunta 2010: Ravitsemussuositukset ikääntyneille

Valvira: Valvontaohjelmat

Valvira 7/2013 Lääkehoidon toteuttaminen sosiaalihuollon ympärivuorokautisissa toimintayksiköissä

1.2 Perhehoidon tarkoitus ja asiakasryhmät

Ikäihmisten perhehoito

Uuden 1.7.2013 voimaan astuneen vanhuspalvelulain tavoitteena on muun muassa varmistaa, että iäkkäät ihmiset saavat yksilöllistä tarpeittensa mukaista hoitoa ja huolenpitoa. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia. Pitkäaikaishoito voidaan toteuttaa laitoshoidona vain silloin, kun siihen on lääketieteelliset perusteet tai se on iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisen hoidon kannalta muuten perusteltua. Hoitojärjestelyn pysyvyys on turvattava.

Perhehoito sopii ikäihmisille, jotka eivät tarvitse ympärivuorokautista hoitoa säännöllisesti. Perhehoitoon soveltuvat asiakkaat valitaan yksilöllisesti asiakkaan ja perhehoitajan toiveita huomioiden. Perhehoito soveltuu erityisesti niille ikäihmisille, joilla omasta asunnosta muuton syynä ovat turvattomuus, raihnaisuus, mielenterveydelliset ongelmat tai alkava/keskivaikea muistisairaus. Perhehoitoon tulevan ikäihmisen tulisi kuitenkin selvittää yöt ilman säännöllistä avun tarvetta. Fyysiseltä toimintakyvyltään vanhuksen tulisi olla sellainen, että hänen avuntarpeeseensa on mahdollista vastata pääsääntöisesti yhden ihmisen avulla. Perhehoito voi tarjota hyvän vaihtoehdon esim. masentuneille ikäihmisille.

Perhehoito voi olla myös yksi vaihtoehto sairaalasta kotiutuvien jatkohoitopaikkana tai omaishoitajan sairautuessa sijaishoitopaikkana. Lyhyitä hoitajaksoja voidaan käyttää myös jatkokuntoutuspaikkana ikääntyneen kotiutuessa sairaalahoitosta sekä muissa vastaavissa tilanteissa. Perhehoito on myös yksi vaihtoehto omaishoitajien vapaiden järjestämiseksi. Omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) muutoksen (318/2011) tavoitteena on tukea omaishoitajien jaksamista parantamalla heidän mahdollisuuksiaan pitää lakisääteiset vapaapäivät sekä muita vapaapäiviä ja virkistysvapaita. Omaishoidon tuen lakiin on lisätty säädös, joka mahdollistaa omaishoitajan vapaan tai muun poissaolon aikaisen sijaishoidon järjestämisen tehtävään soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen perusteella, jos omaishoitaja siihen suostuu ja järjestely on omaishoidossa olevan henkilön edun mukainen. Myös hoidettavan henkilön mielipide on otettava huomioon.

Perhehoito perustuu aina vanhuksen tai hänen laillisen edustajansa suostumukseen. Perhehoidon järjestämisen lähtökohtana ovat vanhuksen tarpeet. Suunnitteluvaiheessa vanhukselle, hänen omaisilleen ja perhehoitajalle järjestetään mahdollisuus tutustua toisiinsa. Hallinnollisen päätöksen perhehoitoon sijoittamisesta tekee kuntayhtymä. Perhehoito sijoittuu hoitomuotona kotihoidon ja ympärivuorokautisen hoidon välimaastoon tarjoten kodinomaisen, yksilöllisen hoidon ja hoivan perhehoitajan kodissa. Lisäksi perhehoito takaa läsnäolon yöaikaan, mikä luo turvallisuutta.

Perhehoidossa olevan henkilön varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti hänelle itselleen tai hänelle nimetyille edunvalvojalle. Perhehoitaja ei toimi edunvalvojana.

Vammaisten perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito on ensisijainen vaihtoehto lapsille ja nuorille, jotka eivät enää voi asua omassa kodissa. Tavoitteena on, että lapsi voi viettää samassa perhekodeissa koko lapsuus- ja nuoruusikänsä.

Aikuisen pitkäaikainen perhehoito voi olla itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvämpi yksilöllisistä tarpeista lähtevä asumisen ja elämisen järjestely. Perhehoidossa asukkaat jakavat perhehoitajan arkipäivää osallistuen perheen yhtisiin toimintoihin perheyhteisön jäsenenä.

Lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään sekä lapsille että aikuisille silloin, kun hänen vakinainen hoitajansa tai huoltajansa tarvitsee lomaa, lepoa tai muun syyn vuoksi määräaikaista vapautusta hoitotehtävästä. Tämä perhehoitomuoto mahdollistaa vammaisten vakituisen perhehoitajan vapaapäivien pitämisen ja tukee heidän arjessa selviytymistä.

Lyhytaikaiseksi perhehoidoksi katsotaan myös se, kun henkilö asuu osan viikosta tai kuukaudesta muualla kuin perhekodeissa (eism. opiskelijat, asumisvalmennuksessa olevat nuoret ja aikuiset)

Kehitysvammainen lapsi voi sijoittua perhehoitoon sekä kehitysvammahuollon palveluna (Laki kehitysvamma-huollon erityishuollosta 1977) että lastensuojelullisista syistä (Lastensuojelulaki 2007)

Aikuisten pitkäaikainen perhehoito voi olla joko itsenäiseen elämään kuntouttava välivaihe tai pysyvän asumisen ja elämisen järjestely.

Hoitaminen sisältää kaiken, mitä vammaisten normaalissa päivässä tapahtuu. Arkena vammainen voi käydä päivisin normaalisti koulussa, työ- ja päivätoiminnassa tai päivähoidossa ja siirtyä hoitajan luokse iltapäivällä.

Lastensuojelun perhehoito

Pitkäaikainen perhehoito on ensisijainen vaihtoehto lapsille ja nuorille, jotka eivät enää voi asua omassa kodissa. Tavoitteena on, että lapsi voi viettää samassa perhekodeissa koko lapsuus- ja nuoruusikänsä. Sijoitukset tehdään yleensä toistaiseksi eli niin kauan kuin lapsi sitä tarvitsee.

Tilapäinen perhehoito käsittää määräaikaisen perhehoidon, se voi olla kertaluonteista tai toistuvaa jaksotusta perhehoitoa. Lapsen/nuoren perhehoito on lyhytaikaista perhehoitoa, kun lapsi on esimerkiksi avo- huollon tukitoimenpiteenä sijoitettu perheeseen vanhempien kuntoutumisen ajaksi ja hänelle etsitään jatkuvaa perhehoitopaikkaa tai kun lapsi odottaa adoptiota. Lyhytaikaisen perhehoidon tarve tulee tarkistaa kolmen kuukauden välein (Lastensuojelulaki 417/2007).

Tukiperhetoiminnalla tuetaan ja vahvistetaan vanhempien jaksamista ja kasvatuskykyä ja sen tarkoitus on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä. Hoito tukiperheessä kestää yleensä yhden viikonlopun kuukaudessa tai tarvittaessa pidempäänkin esim. koululaisten lomien aikana.

Kriisiperhehoitoon sijoitetaan lapsi lyhyellä varoitusaajalla, koska lapsi tulee sijaisperheeseen yleensä suoraan kriisitilanteesta akuutisti.

1.3 Perhehoitomuodot

Perhehoito voi olla jatkuvaa tai lyhytaikaista perustuen yksilölliseen hoidon ja huolenpidon tarpeeseen ja palvelusuunnitelmaan.

Jatkuva, pitkäaikainen perhehoito on toistaiseksi voimassa olevaa perhehoitoa. Jatkuva perhehoito tarjoaa kasvatuksen, hoivan, huolenpidon ja asumisen heille, jotka eivät kykene omassa kodissa asumaan.

Lyhytaikainen perhehoito on määräaikaista, jolloin hoitajaksolla on ennakkoon tiedossa alkamis- ja päättämispäivä. Se voi olla myös äkilliseen tarpeeseen perustuvaa hoitoa. Lyhytaikaisen perhehoidon tavoitteena on tukea kotona asumista. Toiminnan on tarkoitus tukea mm. omaishoitaja tai vanhemman jaksamista ja vähentää muun hoidon tarvetta. Lyhytaikainen perhehoito on kestoltaan enintään 30/vrk.

Lyhytaikainen perhehoito voi olla myös osavuorokautista päivä- tai yöhoitoa. Osavuorokautinen hoito kestää alle 10 tuntia päiväsaikaan tai alle 12 tuntia yöaikaan vuorokaudessa.

1.4 Perhehoidon organisointi Oulunkaareissa

Oulunkaaren kuntayhtymän alueella toimiva palveluesimies vastaa perhehoitajien ja perhehoitokotien hyväksymisestä. Pitkäaikaiseen perhehoitoon sijoittamisesta päättää palvelualan palvelujohtaja. Lyhytaikaiseen perhehoitoon sijoittamisesta päättää perhehoidon vastuutyöntekijä / lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä, hän vastaa myös toimeksiantosopimuksista. Toimeksiantosopimus voidaan tehdä perhehoitajan hoitajan suoritettua lakisääteisen ennakkovalmennuksen, johon liittyy soveltuvuusarviointi ja kotikunnan antama lausunto soveltuvuudesta perhehoitajaksi. Ennakkovalmennus sisältää myös kotikäynnin perheeseen.

Perhehoitolain 15 §:n mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä toimii Oulunkaaren kuntayhtymän nimetyt kuntakohtaiset perhehoidon vastuutyöntekijät (myöhemmin tässä dokumentissa perhehoidon vastuutyöntekijä), joka vastaa sijoitetun henkilön palvelukokonaisuudesta. Perhehoidon vastuutyöntekijä järjestää asiakkaan hoidon perhehoitajan vapaiden ajaksi. Perhehoidon vastuutyöntekijä myös tekee ja ylläpitää perhehoitoon sijoitetun palvelusuunnitelmaa.

Perhehoidon onnistuminen edellyttää moniammatillista yhteistyötä.

Oulunkaaren kuntayhtymä on nimennyt perhehoidon kokonaisuuteen yhteyshenkilöt, jotka moniammatillista osaamista hyödyntäen vastaa perhehoidon kehittämisestä ja koordinoi esimerkiksi perhehoitajien rekrytointia, ennakkovalmennusta, täydennyskoulutusta, tiedottamista, työnohjausta ja vertaisryhmien järjestämistä.

1.5 Omaishoidon ja perhehoidon välinen ero

Omaishoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon ja huolenpidon järjestämistä hoidettavan kotona omaisen tai muun hoidettavalle läheisen henkilön avulla. Perhehoidolla tarkoitetaan henkilön hoidon, kasvatuksen tai

muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen omassa kodissa tai hänen oman kodin ulkopuolella yksityiskodissa. Mikäli henkilön hoitajana toimii oma lapsi, vanhempi, avo- tai aviopuoliso, hoito on pääasiassa omaishoitoa.

2 PERHEHOITAJAN JA PERHEKODIN HYVÄKSYMISEN EDELLYTYKSET

2.1 Perhehoitaja

Perhehoitajaksi voidaan hyväksyä henkilö, joka koulutuksensa, kokemuksensa tai henkilökohtaisten ominaisuuksiensa perusteella on sopiva antamaan perhehoitoa. Ennen 10 §:ssä tarkoitetun toimeksiantosopimuksen tekemistä perhehoitajaksi aikovan henkilön on suoritettava tehtävän edellyttämä ennakkovalmennus. Erityisistä syistä ennakkovalmennus voidaan suorittaa vuoden kuluessa sijoituksen alkamisesta. (Perhehoitolaki 6§)

Ammatillisessa perhehoidossa edellytetään 1 momentissa säädetyn lisäksi olevan vähintään kaksi perhehoitajaa, joista ainakin yhdellä perhehoidon hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä (Perhehoitolaki 6§).

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain (55/2001) 1 luvun 1 §:ssä tarkoitetussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään.

Perhehoitajaksi aikovalta kysytään hakemuksessa muun muassa perhesuhteita, asumista, terveydentilaa, päihteiden käyttöä ja motivaatiota perhehoitajaksi. Hakijan soveltuvuudesta perhehoitajaksi tehdään lausunto ennen ennakkovalmennukseen hyväksymistä sisältäen muun muassa kotikäynnin perheeseen. Perhehoito on koko perheen asia ja se vaatii käytännössä kaikkien perheenjäsenten hyväksymisen. Alle 18-vuotiaiden asiakkaiden perhehoitajiksi ryhtyviltä henkilöiltä pyydetään nähtäväksi lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämiseksi tarpeellinen rikosrekisteriote, jonka perhehoitaja tilaa Oikeusrekisterikeskukselta.

2.1.1 Kuka voi ryhtyä perhehoitajaksi

1) Perhehoitaja on vastuullinen aikuinen, joka voi tarjota perhehoitajan kodissa tarvitsevalle perhehoidossa olevalle henkilölle kodin ja sitoutuu tehtäväänsä.

2) Henkilö on saanut ennakkovalmennuksen ja hänellä on hyväksyvä arvio tehtävän edellyttämistä valmiuksista.

3) Perhehoitajana voi toimia parisuhteessa elävä tai yksinasuva.

4) Perhehoitajan terveydentila on hyvä. Perhehoidosta vastaava työntekijä pyytää lääkärintodistuksen (T-todistus) päätoimiselta perhehoitajalta ennakkovalmennuksen aikana.

5) Perheenjäsenten ihmissuhteet ovat kunnossa ja perheen talous on vakaa.

6) Perhehoitaja on yhteistyökykyinen. Yhteistyötahoja ovat omaiset ja läheiset sekä kuntien työntekijät ja Oulunkaaren perhehoidon yhteyshenkilö sekä perhehoidon vastuutyöntekijä.

7) Perheen kaikki jäsenet hyväksyvät perhehoidon ja perhehoidossa olevalla henkilöllä on perheessä tasa-vertainen asema muiden perheenjäsenten kanssa.

2.1.2 Ehdottomat esteet perhehoitajaksi ryhtymiselle

Perhehoitajaksi ei voi ryhtyä henkilö, jolla esim.

- perheessä käytetään fyysisiä rajoitusmenetelmiä, jotka eivät ole asukkaan edun mukaisia,
- on omassa perheessä käynnissä aktiivinen lastensuojeluasiakkuus biologisten lasten kanssa,
- on fyysinen pitkäaikaissairaus, jonka ennustetaan aiheuttavan toimintakyvyn laskua,
- on mielenterveyden häiriöitä tai sairauksia,
- on päihdeongelma,
- on taloudellisia vaikeuksia,
- puoliso tai joku muu perheenjäsen vastustaa ennakkovalmennukseen tuloa tai sijoitusta,
- on perheen elämään ja arkeen erittäin voimakkaasti vaikuttava elämäntilanne
- on hylkäävä arvio ennakkovalmennuksesta.

2.1.3 Ennakkovalmennus

Vanhusten perhehoitajaksi aikovan tulee perhehoitolain mukaan käydä perhehoidon ennakkovalmennus. Ennakkovalmennus antaa perhehoitajaksi aikovalle tarvittavat tiedot ja mahdollisuuden perehtyä ennakolta perhehoitajan tehtävään. Valmennus on prosessi, joka koostuu enintään seitsemästä ryhmätapaamisesta (noin 21 lähivalmennustuntia) ja kotitehtävistä. Valmennus auttaa tekemään päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä. Valmennukseen sisältyy kotikäynti, jossa myös mahdollisten muiden perheenjäsenten valmius selvitetään. Arviointia henkilön valmiuksista perhehoitajan tehtävään tekevät henkilö itse, kouluttaja ja kuntayhtymän yhteyshenkilö. Valmennus päättyy kirjalliseen yhteisen arvioinnin loppuraporttiin.

Valmennus on mahdollista suorittaa myös vuoden sisällä aloittamisesta, jos siihen on erityinen peruste. Lähitökohtaisesti ennakkovalmennus tulee suorittaa ennen kuin tehdään perhehoitoa koskeva toimeksiantosopimus. Valmennuksen keskeisenä tehtävänä on selvittää perhehoitajaksi aikovan soveltuvuus tehtävään. On suotavaa, että perheen molemmat puoliset osallistuvat valmennukseen.

Ennakkovalmennuksen tulee vastata sitä mitä tehtävä perhehoitajalta edellyttää. Valmennusta järjestettäessä tulee ottaa huomioon asiakaskunnan erityistarpeet ja hoitajan osaaminen. Laadukkaan perhevalmennuksen tunnusmerkkejä ovat valmennuksen prosessinomaisuus sekä riittävä kesto ja määrä. Valmennuksen tulisi sisältää valmennuksen jälkeinen arviointimenetelmä sekä kirjallinen arviointi perhehoitajan valmiuksista ja edellytyksistä toimia tehtävässään. Valmennuksen tulee sisältää perhehoitajan asemaa, velvollisuuksia ja lainsäädäntöä koskeva osuus.

Perhehoitajan valmennuksen tavoitteena on:

- taata jokaiselle asiakkaalle tasavertainen mahdollisuus päästä hyvin valmentautuneeseen perheeseen.

- antaa perhehoitajuutta harkitseville mahdollisuus saada ennalta riittävästi tietoa tehtävästä, jotta he voivat tehdä tietoon perustuvan päätöksen perhehoitajaksi ryhtymisestä.
- taata hyvä hoito ja huolenpito niin, että perhehoitajalla on riittävästi tietoja ja taitoja vastata asiakkaan yksilöllisiin tarpeisiin ja tehdä yhteistyötä häntä koskevissa asioissa muiden ihmisten kanssa.

Oulunkaaren kuntayhtymä vastaa perhehoitolain 15§:n mukaan ennakkovalmennuksen järjestämisestä. Valmennus auttaa tekemään tietoisien päätösten perhehoitajaksi ryhtymisestä ja antaa valmiuksia ryhtyä perhehoitajaksi. Ennakkovalmennuksen kustannuksista vastaa perhehoitajaksi aikova henkilö aluksi itse, mutta kuntayhtymä korvaa nämä kustannukset hänelle mahdollisen toimeksiantosopimuksen solmimisen jälkeen.

Oulunkaaren kouluttama perhehoitaja sitoutuu Oulunkaaren kuntayhtymän asiakkaiden perhehoitajaksi kahden (2) vuoden ajaksi laskettuna perhehoidon aloitusajankohdasta. Mikäli Oulunkaarella ei ole tarjota perhehoitajalle asiakkaita tämän kahden vuoden ajanjakson aikana, on perhehoitaja oikeutettu ottamaan asiakkaita myös muilta kunnilta.

2.2 Perhekoti

Perhekodilla tarkoitetaan perhehoitolaissa tarkoitettua kunnan tai kuntayhtymän hyväksymää yksityiskotia, jossa annetaan pitkäaikaista tai lyhytaikaista perhehoitoa (Perhehoitolaki 2§). Toimeksiantosuhteeseen perustuvan perhehoitajan hyväksyy Oulunkaaren kuntayhtymä ja kuntayhtymä myös valvoo toimintaa.

Perhekodin tulee terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan olla siellä annettavalle hoidolle ja huolenpidolle sopiva.

Kunnan tai kuntayhtymän on sosiaalihuoltolaissa tarkoitettua perhekodin sopivuutta harkitessaan kiinnitettävä erityistä huomiota perhekodin ihmissuhteisiin, perhehoitoa antavan henkilön mahdollisuuksiin ottaa huomioon ja tyydyttää perhehoitoon sijoitettavan asiakkaan tarpeet henkilön edun mukaisesti. On myös kiinnitettävä huomiota perhehoitoa antavan henkilön yhteistyökykyyn kunnan tai kuntayhtymän ja perhehoitoon sijoitettavalle henkilölle läheisten henkilöiden kanssa. Lisäksi on selvitettävä, hyväksyvätkö muut perhekodin jäsenet perhehoitoon sijoitettavan henkilön ja voiko perhehoitoon sijoitettava henkilö saada perhekodin muihin jäseniin nähden tasavertaisen aseman. Perhekodin tulee myös rakenteeltaan, tiloiltaan ja varustetasoltaan olla siellä annettavalle hoidolle sopiva.

2.2.1 Hoidettavien määrä perhehoidossa

Perhekodissa voidaan samanaikaisesti hoitaa enintään neljää henkilöä hoitajan kanssa samassa taloudessa asuvat alle kouluikäiset lapset ja muut erityistä hoitoa tai huolenpitoa vaativat henkilöt mukaan luettuina (Perhehoitolaki 7§).

Perhekodeissa saadaan hoitaa samanaikaisesti enintään kuutta henkilöä, jos perhekodeissa annettavasta hoidosta, kasvatuksesta tai muusta huolenpidosta vastaa vähintään kaksi hoitopaikassa asuvaa henkilöä, joilla on perhehoidon ennakovalmennus taustalla ja toisella perhehoidon hoito- ja kasvatustehtäviin osallistuvista on tehtävään soveltuva koulutus ja riittävä kokemus hoito- tai kasvatustehtävistä. (Laki perhehoitolain muuttamisesta 7§)

Jos kyse on hoidon antamisesta sisaruksille tai saman perheen jäsenille, voi perhekodeissa tai ammatillisessa perhekodeissa olla samanaikaisesti hoidettavana useampi kuin neljä henkilöä. Lisäksi erityisestä syystä voidaan samanaikaisesti hoidettavien henkilöiden enimmäismääristä poiketa. Erityisenä syynä pidetään lähinnä tilannetta, jossa perhehoidossa samanaikaisesti hoidetaan vain täysi-ikäisiä henkilöitä, joiden keskinäinen kanssakäyminen ja perhehoitosijoituksen laatu yhdessä toimintakyvyn ja hoidon tarpeen kanssa tekevät mahdolliseksi poikkeamisen enimmäismäärästä. Hoidettavien määrä on kuitenkin suhteutettava perhehoitajien lukumäärään, hoidettavien tarvitsemaan hoitoon sekä toiminnan luonteeseen. (Perhehoitolaki 9§)

Perhehoitajalla on ilmoitusvelvollisuus sijoittavaan kuntaan tai kuntayhtymään perhetilanteessa tapahtuvista muutoksista.

3 PERHEHOIDON PROSESSIT

Perhehoidon toimintaohjeen, palkkiot ja kulukorvaukset sekä asiakasmaksut hyväksyy palvelutuotantolautakunta.

Perhehoidon järjestäminen vaatii tiedottamista niin tuleville asiakkaille kuin mahdollisille perhehoitajillekin. Perhehoitajien rekrytointi on keskeinen palvelun järjestämisen kannalta. Mikäli halukkuutta perhehoitajiksi ei ole, ei hoitomuotoa voida perustaa tai ottaa käyttöön.

3.1 Palveluun sijoittuminen

Perhehoitoa annetaan pääsääntöisesti henkilölle, jonka hoitoa, kasvatusta tai muita huolenpitoa ei voida tarkoituksenmukaisesti järjestää hänen omassa kodissaan tai muita sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita hyväksikäyttäen ja jonka ei katsota olevan laitoshuollon tarpeessa.

Perhehoitoon ei sovellu henkilö, joka

- tarvitsee jatkuvaa sairaalatasoista hoitoa tai
- valvoo öisin ja häiritsee muita tai
- tarvitsee säännöllisesti apua öiseen aikaan tai
- on aggressiivinen, eikä käyttäytymistä saada hallintaan niin, että perhehoitajan tai muiden perhekodeissa asuvien henkilöiden turvallisuus voitaisiin turvata tai
- karkailee niin paljon, että valvonta on mahdotonta tai
- ei kykene liikkumaan itsenäisesti tai siirtymään itsenäisesti esim. pyörätuoliin tai
- on oikeustoimikelpoinen ja ymmärtää hoidontarpeensa, muttei itse halua vastaanottaa perhehoitoa tai

- ei sitoudu yhteistyöhön tai jonka omaiset eivät sitoudu yhteistyöhön tai
- kuntoutuu niin, että perhehoidon tarve poistuu.

3.2 Perhehoidossa eläminen

Perhehoidossa huolehditaan asiakkaanhoivasta ja huolenpidosta. Hoito sisältää vähintään seuraavat terveyttä ja toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot.

- Henkilökohtainen arjen apu sisältää mm. pukemisen, peseytymisen, ravinnon, puhtauden, vaatehuollon, terveydentilan seurannan, tarpeellisen avustamisen ja ulkoilun
- Toimintakykyä ylläpitävät ja edistävät toiminnot sisältävät turvallisuuden, harrastuksista ja virkistysmahdollisuuksista huolehtimisen sekä kunnon mukaisten muiden aktiviteettien järjestämisen esim. arkiaskareet
- Sosiaalisten suhteiden ylläpito sisältää yhteydenpidon omaisiin, ystäviin ja tuttaviiin

Edellä mainitut asiat määritellään kunkin asiakkaan kohdalla yksilöllisesti päivittäistä hoitoa ja palvelua ohjaavassa palvelusuunnitelmassa.

Kuntayhtymä tukee ja valvoo perhehoitajaa tehtävässään. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että perhehoidon vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi, millainen perheen kokonaistilanne on, hyvinvointi, jaksaminen jne. Perhehoitajalla on velvollisuus pitää tarvittaessa yhteyttä perhehoidon vastuutyöntekijään.

Perhehoidon asiakas on oikeutettu saamaan hoitotarvikejakelun tarvikkeita Oulunkaaren hoitotarvikejakelun ohjeen mukaan. Palvelusuunnitelman laatimisen yhteydessä tulee sopia mm. lääkehoidon toteuttamisesta. Perhehoidossa asiakkaille tarjotaan päivittäinen ruokailu valtakunnallisten ateriasuosituksen mukaisella ateriaritmillä. Erityisruokavio tulee järjestää niitä tarvitseville asiakkaille.

Kuljetuspalvelua myönnetään perhehoidon asiakkaille Oulunkaaren palvelutuotantolautakunnan hyväksymän kuljetuspalveluohjeen mukaisesti.

4 PERHEHOITOA MÄÄRITTÄVÄT SUUNNITELMAT JA SOPIMUKSET

4.1 Palvelusuunnitelma

Perhehoito perustuu asiakkaan yksilölliseen palvelusuunnitelmaan. Tämä tehdään yhteistyössä asiakkaan, perhehoidon vastuutyöntekijän/ lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä/ vammaispalvelun sosiaalityöntekijä- tai ohjaaja, omaisten, perhehoitajan ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmaa tarkistetaan aina tarvittaessa ja vähintään kerran vuodessa. Palvelusuunnitelma tulee laatia mielellään ennen perhehoidon aloittamista, mutta kuitenkin kuukauden kuluessa perhehoidon alkamisesta.

4.2 Toimeksiantosopimus

Toimeksiantosopimus tehdään jokaisen perheeseen sijoitetun asiakkaan osalta erikseen. Toimeksiantosopimus on asiakirja, jossa perhehoitaja ja sijoittaja sopivat hoitosuhteeseen liittyvät oikeudet ja velvollisuudet.

Toimeksiantosopimus tulee tehdä ennen sijoittamista. Sopimuksen liitteeksi tulee asiakkaan palvelusuunnitelma. Toimeksiantosopimuksen allekirjoittavat molemmat puolisot, kun tarkoituksena on, että molemmat puolisot osallistuvat hoitoon. Sopimuslomakkeena käytetään Oulunkaaren kuntayhtymän perhehoidon toimeksiantosopimuslomaketta.

Toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsopimuslain 1 luvun 1 §:ssä tarkoitettussa työsuhteessa sopimuksen tehneeseen Oulunkaaren kuntayhtymään. Sopimus tehdään yhteisessä sopimusneuvottelussa ja sen allekirjoittavat perhehoitaja ja perhehoidon vastuutyöntekijä. Sopimus tarkistetaan tilanteen muuttuessa ja sitä ei voi muuttaa yksipuolisesti. Tarkistamisesta käydään neuvottelu, kun toinen osapuoli sitä vaatii. Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta (Perhehoitolaki 10§). Sopimus tehdään toistaiseksi tai määräajaksi sovitusta päivästä alkaen.

4.2.1 Toimeksiantosopimuksen sisältö

Toimeksiantosopimuksessa tulee sopia:

- 1) perhehoitajalle maksettavan palkkion määrästä ja suorittamisesta;
- 2) perhehoidosta ja hoidon käynnistämisestä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta sekä perhehoidossa olevan kalenterikuukausittaisten käyttövarojen maksamisesta;
- 3) perhehoidossa olevan yksilöllisistä tarpeista johtuvien erityisten kustannusten korvaamisesta;
- 4) hoidon arvioidusta kestosta;
- 5) perhehoitajan oikeudesta vapaaseen, vapaan toteuttamisesta sekä palkkion maksamisesta ja kustannusten korvaamisesta vapaan ajalta;
- 6) perhehoitajalle annettavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä näiden toteuttamisesta;
- 6a) hyvinvointi- ja terveystarkastuksesta
- 7) toimeksiantosopimuksen irtisanomisesta;
- 8) tarvittaessa muista perhekotia ja perhehoitoa koskevista seikoista;
- 9) yhteistyöstä kunnan ja perhehoitajan kesken

Toimeksiantosopimukseen tulee myös sisältyä suunnitelma perhehoidossa olevalle henkilölle ja perhehoitajalle järjestettävistä perhehoidon toteuttamiseksi tarpeellisista sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista ja muista tukitoimista. Toimeksiantosopimuksessa määritellään kulukorvaus sekä hoidosta korvattava palkkion määrä.

Toimeksiantosopimusta tarkistetaan hoidon kestoa tai sisältöä koskevien muutosten vuoksi sekä myös, kun sen tarkistamiseen muutoin on aihetta esimerkiksi aina, kun asiakkaan palvelusuunnitelmaan tulee muutoksia.

4.2.2 Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen

Perhehoito voidaan purkaa, jos asiakkaan tilanne muuttuu, eikä perhehoito enää ole riittävä hoitomuoto. Lisäksi sopimus voidaan purkaa, jos perhehoitaja, asiakas tai hänen omaisensa haluavat purkaa sopimuksen tai jos perhehoidossa on havaittu laiminlyöntejä, joita ei kyetä korjaamaan tai laiminlyönti on hyvin vakava. Irtisanomisajasta riippumatta toimeksiantosopimus päättyy, mikäli hoidossa oleva henkilö kuolee. Kuoleman tapauksen johdosta päättyvän toimeksiantosopimuksen ollessa kyseessä pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio maksetaan täysimääräisenä 30vrk kuoleman jälkeen ja lyhytaikaisen perhehoidon hoitopalkkio kyseisen hoitajakson loppuun. Jos kuoleman jälkeen asiakkaan tilalle pitkäaikaispaikalle sijoitetaan uusi asiakas, ei hoitopalkkiota makseta poistuneesta asiakkaasta.

Jos toimeksiantosopimuksessa ei ole toisin sovittu, voidaan toimeksiantosopimus irtisanoa päättymään irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua (Perhehoitolaki 12§). Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä irtisanomisajalta. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä irtisanomisajan loppuun.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa toistaiseksi voimassaolevan toimeksiantosopimuksen irtisanomisaika on kaksi kuukautta. Hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan täysimääräisenä irtisanomisajalta. Mikäli perhehoidossa oleva henkilö sijoitetaan muualle irtisanomisaikana, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio täysimääräisenä irtisanomisajan loppuun.

Jos perhekoti tai siellä annettava hoito todetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, hoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee pyrkiä saamaan aikaan korjaus. Jos puutetta ei korjata asetetussa määräajassa tai jos puutetta ei voida korjata ilman kohtuutonta vaivaa tai kohtuullisessa ajassa, toimeksiantosopimus voidaan purkaa välittömästi (Perhehoitolaki 12§). Tällöin ei makseta kulukorvausta eikä palkkiota. Toimeksiantosopimuksen irtisanominen ja purkaminen on tehtävä kirjallisesti.

Mikäli irtisanotun tai päättyneen toimeksiantosopimuksen tilalle tehdään uusi toimeksiantosopimus, ei makseta irtisanomisaikana erillistä palkkiota ja kulukorvausta irtisanotusta tai päättyneestä toimeksiantosopimuksesta. Uusi toimeksiantosopimus voidaan irtisanomisajalle tehdä, vain mikäli irtisanotulla sopimuksella hoidossa ollut henkilö siirtyy irtisanomisaikana muualle hoitoon.

5 PERHEHOIDON ASIAKASMAKSUT

Perhehoito on sosiaalihuollon avopalvelua, mistä syystä asiakasmaksut saattavat määräytyä eri kuntayhtymissä eri perustein. Yleisenä periaatteena on, ettei asiakkaalta peritä perhehoidosta korkeampaa maksua kuin muista vaihtoehtoista.

Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja esim. kotisairaanhoidon maksua tai päivätoiminnan ateriamaksua. Perhehoitajan vapaan johdosta asiakkaalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa. Asiakasmaksu ei kuitenkaan saa ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia todellisia kustannuksia.

Asiaksmaksuasetuksen mukaan perhehoidon keskeytyessä yli viideksi päiväksi, ei kuukausimaksua peritä viisi päivää ylittävältä ajalta. Jos perhehoito keskeytyy lyhyemmäksi ajaksi kunnasta johtuvasta syystä tai palvelun saajan ollessa kunnallisessa laitoshoidossa, ei kuukausimaksua peritä myöskään mainitun viiden päivän ajalta. Perhehoidon keskeytyksen jatkuessa koko kuukauden, maksua ei peritä lainkaan.

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain 11. §:n mukaan asiakasmaksu on jätettävä perimättä tai sitä on alennettava siltä osin kuin maksun periminen vaarantaa henkilön tai perheen toimeentulon edellytyksiä tai henkilön lakisääteisen elatusvelvollisuuden toteuttamista. Jos asiakas siirtyy perhehoidosta suoraan laitoshoitoon tai laitoksesta perhehoitoon, ei perhehoidon asiakasmaksua peritä siirtopäivältä.

5.1 Pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan ikäihmisen asiakasmaksu

Pitkäaikaisesta perhehoidosta voidaan lain mukaan periä pitkäaikaisen laitoshoidon maksu. Maksu voi olla enintään 85 % hoidossa olevan nettokuukausituloista.

Oulunkaareissa pitkäaikaisesta perhehoidosta peritään maksua mukailten tehostetun asumispalvelun asiakasmaksua. Pitkäaikaisen perhehoidon hoitomaksu on 60 % asiakkaan nettotuloista, kun niistä on ensin vähennetty käyttövara (150 €/kk vuonna 2016), ruokapäivämaksu (11,14 €/vrk vuonna 2016) sekä ikääntyneiden perhehoidon perusmaksu (9,50 €/vrk vuonna 2016). Ikääntyneiden perhehoidon perusmaksu sisältää asumiskustannukset sekä siivouksen, pyykkihuollon ja asumiseen kuluvat yleiset aineet ja tarvikkeet.

5.2 Lyhytaikaisen ja osa-aikaisen perhehoidon ikäihmisen asiakasmaksut

Lyhytaikaisesta perhehoidosta voidaan periä lyhytaikaisen laitoshoidon maksu. Hoitopäivämaksun saa periä vain kerran kalenterivuorokaudelta. Jos asiakas siirtyy välittömästi toiseen laitokseen, lähettävä laitos ei saa periä maksua siltä päivältä, jona asiakas siirtyy.

Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään palvelutuotantolautakunnan tekemän päätöksen mukaan 27 €/vrk, (vuoden 2013 taso). Osapäiväisen perhehoidon maksu 18 €/päivä. Mikäli lyhytaikaista perhehoitoa järjestetään omaishoitajan vapaan ajaksi, peritään hoidosta omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajalta 11,50€/päivä. (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 1992/734).

5.3 Lastensuojelun perhehoidosta perittävät asiakasmaksut

Lastensuojelulain mukaisena sijaishuoltona, avohuollon tukitoimena tai jälkihuoltona järjestetyn perhehoidon, laitoshuollon tai asumispalveluiden kustannusten korvaukseksi voidaan lapsen vanhemmilta periä asiakasmaksu. Maksun määrittämisessä tulee huomioida vanhemman toimeentulon edellytykset ja muut huollolliset näkökohdat. Perittävä maksu jaetaan vanhempien kesken heidän maksukykynsä mukaan.

[Lastensuojelulaki 19 § \(Finlex\)](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7 § \(Finlex\)](#)

[Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 20 § \(Finlex\)](#)

Maksukykyä arvioitaessa tuloja ja menoja voidaan arvioida yksinkertaisesti elatusmaksun määräytymisperusteilla. Jos vanhempi on työtön, voidaan korvaukseksi periä ainoastaan lapsikorotukset työttömyyskorvauksista. Työssäkäyvän vanhemman osalta laskelman pohjana voidaan käyttää elatusavun maksuperustetta.

Jos toinen vanhemmista on tuloton ja toinen ansaitsee esimerkiksi palkkatuloa, korvaa enemmän ansaitseva suuremman osuuden lapsen sijaishuollon kustannuksista. On mahdollista, ettei toisella ole maksuosuutta lainkaan.

Lapselta sijaishuollon kustannuksista perittävät osuudet

Lapsen saadessa perhehoitoa, laitoshuoltoa tai asumispalveluja sijais- tai jälkihuoltona taikka avohuollon tukitoimena, voi kunta maksua vahvistamatta periä ja nostaa lapselle tulevat elatusavut. Myös muista lapsen tai nuoren asiakasmaksulain 14 §:n mukaisista tuloista voidaan periä kohtuulliseksi katsottava maksu. Perittävä maksu voi olla enintään 1 432,40 euroa kuukaudessa. Perittävä maksu ei saa kuitenkaan ylittää palvelun tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia.

[Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 20 § \(Finlex\)](#)

[Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista 7 § ja 14 § \(Finlex\)](#)

Lapsen tuloista, korvauksista ja saamisista (lapsilisää ei lasketa mukaan) tulee varata vähintään 40 % hänen itsenäistymisvaroihinsa (lastensuojelulaki 77 §). Jos lapsella ei ole sellaisia varoja, joista itsenäistymisvaroja voitaisiin kerryttää, ei lapselta voida myöskään periä asiakasmaksua. Tällöin lastensuojelulaki menee asiakasmaksulain ohi.

[Lastensuojelulaki 77 § \(Finlex\)](#)

Lapselta perittävässä maksuissa huomioidaan

- kaikki tulot, lapsilisät, elatusavut, perhe-eläkkeet, mutta myös esim. lapsen nimiin siirretyn omaisuuden tuotot (esimerkiksi pääomatulot).
- kunta voi siis periä tai nostaa ko. tulot siltä ajalta, kun laitos- tai perhehoito kestää
- omaisuudet eivät ole kovin tavallisia, mutta on kuitenkin tilanteita, joissa lapselle on esim. perinnöllä siirtynyt vaikkapa osakkeita. Osakkeita ei siis tarvitse myydä, mutta niiden tuotto vaikuttaa maksuosuuteen.

5.4 Vammaisten perhehoidosta perittävät asiakasmaksut

Pitkäaikaisessa perhehoidossa peritään asiakasmaksulain mukainen asiakasmaksu. Perhehoidossa olevalta asiakkaalta ei peritä päällekkäin muita avohoidon palvelumaksuja esim. kotisairaanhoidon tai päivätoiminnan ateriamaksuja. Perhehoitajan vapaan johdosta asiakkaalle ei saa tulla lisäkuluja. Perhehoitajan vapaan ajalta voidaan periä korkeintaan perhehoidon asiakasmaksun suuruinen summa.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestetystä perhehoidosta peritään asiakasmaksulain mukainen maksu.

6 PERHEHOIDON PALKKIOT JA KORVAUKSET

6.1 Hoitopalkkio

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalla on oikeus saada hoidosta palkkiota (hoitopalkkio). Hoitopalkkiota maksetaan perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kalenterikuukaudessa vähintään 775,00 € (2016) (Laki perhehoitolain muuttamisesta 16 §). Kunnat voivat maksaa myös vähimmäismäärää suurempia palkkioita.

Edellä mainittu ja toimeksiantosopimuksessa sovittu hoitopalkkion määrä tarkistetaan kalenterivuositain työntekijän eläkelain (395/2006) 96 §:ssä tarkoitetulla palkkakertoimella.

Tarkistus tehdään myös sellaisissa hoitopalkkioissa, jotka on sovittu hoitopalkkion vähimmäismäärää suuremmiksi ja jotka perustuvat ennen tarkistusajankohtaa voimassa olleeseen toimeksiantosopimukseen.

Hoitopalkkioon vaikuttaa korottavasti perhehoidon vaativuus ja sitovuus (asiakkaan hoitoisuus). Perhehoitajan omassa kodissa annettava korkeimman maksuluokan mukainen pitkäaikainen perhehoito edellyttää perhehoitajan kotona olemista, jolloin hän ei voi käydä kodin ulkopuolella työssä. Jos puoliset ovat yhdessä perhehoitajina, palkkio voidaan maksaa molemmille jaettuna.

Pitkäaikaisen perhehoidon hoitopalkkio ja kulukorvaus maksetaan kuukauden viimeisenä päivänä kuluvalta kuukaudelta. Mikäli hoitopalkkion ja kulukorvauksen maksuun vaikuttavia muutoksia tulee, ne tasoitetaan seuraavan kuukauden maksun yhteydessä. Lyhytaikaisen perhehoidon maksut maksetaan sitä mukaan, kun hoitaja ilmoittaa hoitopäivät eli jälkikäteen joko 15 pv tai viimeinen päivä.

Hoitopalkkiota ei makseta perhehoitoon sijoitettua omaa alle 18-vuotiasta lastaan hoitavalle henkilölle eikä henkilölle, joka on kieltäytynyt vastaanottamasta palkkiota. Hoitopalkkio voidaan erityisestä syystä sopia maksettavaksi myös laissa säädettyä vähimmäismäärää pienempänä.

6.2 Kulukorvaus

Jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, perhehoitajalle maksetaan korvaus perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista sekä hoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista.

Perhehoidossa olevan henkilön hoidosta ja ylläpidosta aiheutuvista kustannuksista perhehoitajalle maksetaan todellisten kustannusten mukainen korvaus (kulukorvaus). Kulukorvauksen vähimmäismäärä on 410,66€ perhehoidossa olevaa henkilöä kohti kuukaudessa (Perhehoitolaki 17§). Kulukorvaus voidaan erityisesti syystä maksaa myös säädettyä vähimmäismäärää pienempänä. Kulukorvausten määrät tarkistetaan kalenterivuositain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutosten mukaisesti.

Kulukorvaus on perhehoitajalle veronalaista tuloa, koska se käsitellään työkorvauksena verotuksessa. Perhehoitaja voi vähentää maksetun määrän verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Suositellaan, että perhehoitaja käy verovirastossa selvittämässä ennakonpidätysprosenttinsa.

Mikäli perhehoidossa olevan henkilön tarpeista aiheutuu erityisiä kuluja, ne voidaan korvata perhehoitajalle erillisen sopimuksen mukaisesti. Toimeksiantosopimusta tehtäessä on tarkkaan selvitettävä, mitkä kulut sisältyvät kulukorvaukseen ja mitä tarkoitetaan erityisten kustannusten korvaamisella.

Kulukorvauksen tarkoituksena on korvata perhehoidossa olevan henkilön ravinnosta, asumisesta, virkistys- ja harrastustoiminnasta, henkilökohtaisista tarpeista ja muusta elatuksesta aiheutuvat tavanomaiset, jatkuvaluonteiset menot.

Kulukorvaus kattaa perhehoidossa olevan henkilön:

- 1) Ravintomenot
- 2) Tavanomaiset terveydenhuollon kustannukset (kuten käsikauppalääkkeet), joita ei muun lainsäädännön nojalla korvata
- 3) Pesuaineet ja henkilökohtaisen hygienian tarvikkeet (lukuun ottamatta vaippoja). Kun ikäihminen tarvitsee vaippoja, ne myönnetään kotikunnasta ja ne ovat maksuttomia.
- 4) Asunnon käytöstä aiheutuvat menot: jätehuolto, sähkö, lämmitys, vesi, kodin kiinteistön korjaus, kodin puhtaanapito ja irtaimiston kuluminen
- 5) Vaatteiden huollosta aiheutuvat kustannukset.
- 6) Ikäihmisten perhehoidossa voidaan virkistys- ja harrastustoiminnasta aiheutuvien menojen korvaamisesta sopia toimeksiantosopimuksessa (esim. asiakkaalla on omia varoja, joista menot voidaan kustantaa)
- 7) Omalla autolla ajettujen, tavanomaisten, perhehoidon arkeen kuuluvien ajojen matkakustannukset
- 8) Puhelinmaksut
- 9) Vakuutukset

Perhehoitaja tarjoaa normaaliin elämiseen liittyvät asiat, mutta perhehoidossa oleva henkilö voi halutessaan ostaa itselleen haluamiaan tarvikkeita, mm. erityisiä pesuaineita tms.

Kotikunnan vammaispalveluista voi hakea vaikeavammaisen kuljetuspalveluna oikeutta käyttää taksia asiointi – ja virkistysmatkoihin silloin, kun henkilö ei sairauden tai vamman vuoksi kykene käyttämään julkisia joukkoliikennevälineitä. Myös käynnit kehitysvammapoliklinikalla matkat korvataan yleensä oman auton käytön mukaan. Taksin käytöstä sovitaan erikseen perhehoidon vastuuhoidajan kanssa. Matkat vammaisten työ – ja päivätoimintakeskukseen järjestetään ao. yksiköstä.

Perhehoitajalle maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset ilmoitetaan verotukseen tuloina. Jos kulukorvauksesta esitetään verottajalle selvitys, kulukorvaus vähennetään ansiotuloista.

6.3 Perhehoidon palkkiot ja kulukorvaus

Pitkäaikainen perhehoito on kestoltaan yli 30 vrk. Lyhytaikainen perhehoito on kestoltaan yli 10 tuntia ja enintään 30 vrk. Perhehoidossa on käytössä kolme palkkioluokkaa hoidon tasoon suhteutettuna. Lisäksi lastensuojelun perhehoidossa on käytössä erityistä harkintaa käyttäen mahdollisuus hyödyntää erityismaksuluokkien palkkiohinnoittelua.

Pitkäaikaisen, lyhytaikaisen ja osapäiväisen perhehoidon hoitopalkkion suuruus on sama perhehoitajan kotona tapahtuvan hoidon aikana sekä hoidettavan kotona tapahtuvan hoidon aikana. Kulukorvauksia ei korvata hoidettavan kotona tapahtuvan hoidon ajalta. Lyhytaikaisen perhehoidon palkkiota maksetaan enintään 30 vrk ajan, jonka jälkeen tarvittaessa muutetaan asiakkaan hoitomaksu pitkäaikaisen perhehoidon hinnoittelun mukaiseksi.

Viranhaltija voi erityisharkinnallaan korottaa hoitopalkkioita, mikäli asiakkaan hoitoisuus on tavanomaista suurempi. Esimerkiksi tilanteessa, jossa perhehoidon katsotaan korvaavan laitoshoidon, tällöin enimmäispalkkio on maksuluokan 3. mukainen. Lastensuojelun asiakkailta on myös käytettävissä erityismaksuluokat. Taulukot sivulta 20 alkaen.

Alla olevissa taulukoissa Oulunkaaren vuoden 2016 perhehoidon palkkiot ja maksuluokat.

LASTENSUOJELU	PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO		LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO		OSAPÄIVÄINEN alle 10h	
	Hoitopalkkio	Kulukorvaus	Hoitopalkkio	Kulukorvaus	Hoitopalkkio	kulukorvaus
Maksuluokka 1 (peruspalkkio) Asiakkaan tavanomainen huolenpito, asiakas viettää osan päivästä muun hoidon piirissä (esim. koulu/päiväkoti), ei vaativia perussairauksia tai psyyke/käytösongelmia. Sovelletaan myös 15 – 17-vuotiaiden nuorten osalta, jos lapsi käy koulua muualla ja viettää viikonloput ja loma-ajat sijaisperheessä. Sijaisvanhempi huolehtii tällöin kaikki nuoren kustannukset kyseisellä palkkiolla (+ kulukorvauksella)	775,00 €/kk/hlö	475,90 (0-6 v) 582,59 (7-14v) 688,24 (15 - v) €/kk/hlö	52.58 €/vrk/hlö	16.00 €/vrk/hlö	27,00 €/vrk/hlö	10,00 €/vrk/hlö

Oulunkaaren kuntayhtymä - Hyvinvointia ihmistä lähellä

vaihde: (08) 587 561 00 | kirjaamo@oulunkaari.com | www.oulunkaari.com

<p>Korotettu palkkio Lapsen hoito huomattavan vaativaa. Arvion tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä konsultoiden palveluesimiestä. Korotettu palkkio maksetaan aina määräaikaisena. Ensimmäinen arviointi 3 kk:n kuluttua sijoituksesta, jonka jälkeen korotetusta palkkiosta voidaan tehdä päätös enintään vuodeksi kerrallaan</p>	<p>884,76 €/kk/hlö</p>	<p>475,90 (0-6 v) 582,59 (7-14v) 688,24 (15 - v) €/kk/hlö</p>	<p>52,58€/vrk/hlö</p>	<p>16,00 €/vrk/hlö</p>	<p>27,00 €/vrk/hlö</p>	<p>10,00 €/vrk/hlö</p>
<p>Erityismaksuluokka Lapsen hoito huomattavan vaativaa. Alle kolmevuotias lapsi, jolla ei erityistä hoidon tarvetta. Erityistä hoivaa ja huolenpitoa tarvitseva asiakas. Vaatii erityisosamista, haasteellista hoitoa tai käyttäytymistä. Tarvitsee lähes kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon apua. Lasta hoidetaan päätoimisesti. Sijaisvanhemmillä suositellaan soveltuva koulutus (vastaa ammatillista perhehoitoa) tai vahva kokemus sijaisperhetyöstä. Korotettu palkkio maksetaan aina määräaikaisena. Ensimmäinen arviointi 3 kk:n kuluttua sijoituksesta, jonka jälkeen korotetusta palkkiosta voidaan tehdä päätös enintään vuodeksi kerrallaan</p>	<p>1313,92 €/kk/hlö</p>	<p>475,90 (0-6 v) 582,59 (7-14v) 688,24 (15 - v) €/kk/hlö</p>	<p>52,58 €/vrk/hlö</p>	<p>16,00€ /vrk/hlö</p>	<p>27,00 €/vrk/hlö</p>	<p>10,00 €/vrk/hlö</p>
<p>Erityismaksuluokka 2 Erityistä hoivaa ja huolenpitoa tarvitseva asiakas. Vaatii erityisosamista, haasteellista hoitoa tai käyttäytymistä. Tarvitsee</p>	<p>1577,32 €/kk/hlö</p>	<p>475,90 (0-6 v) 582,59 (7-14v) 688,24 (15 - v) €/kk/hlö</p>	<p>52,58 €/vrk/hlö</p>	<p>16€/vrk/hlö</p>	<p>27,00 €/vrk/hlö</p>	<p>10,00 €/vrk/hlö</p>

Oulunkaaren kuntayhtymä - Hyvinvointia ihmistä lähellä

vaihde: (08) 587 561 00 | kirjaamo@oulunkaari.com | www.oulunkaari.com

lähes kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon apua. Perhehoitaja toimii päätoimisena perhehoitajana. Sijaisvanhemmillä suositellaan soveltuva koulutus (vastaa ammatillista perhehoitoa) tai vahva kokemus sijaisperhetyöstä						
Erityismaksuluokka 3 Harkinnanvarainen maksu vauva-ikäiselle, maahanmuuttajataustaiselle tai niiden nuorten osalta, joilla vaihtoehtoinen sijoituspaikka olisi laitos tai ammatillinen perhekoti	1814,28 €/kk/hlö	682,12 €/kk/hlö	60,48 €/vrk/hlö	16,00 €/vrk/hlö	-	-
Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä 2916,43€/hlö						

Kriisisijoituksissa sovelletaan aina erityismaksuluokan 2 hinnoittelua. Muuntokerroin = kkmaksu.30=vrk-maksu

Ikäihmisten ja vammaisten perhehoito	PITKÄAIKAINEN PERHEHOITO		LYHYTAIKAINEN PERHEHOITO		OSAPÄIVÄINEN alle 10h	
	Hoitopalkkio	Kulukorvaus	Hoitopalkkio	Kulukorvaus	Hoitopalkkio	kulukorvaus
Maksuluokka 1 Asiakkaan tavanomainen huolenpito, ei vaativia perussairauksia tai psyyke/käytösongelmia.	775,00 €/kk/hlö	410,66 €/kk/hlö	55,49 €/vrk/hlö	19,19 €/vrk/hlö	27,00 €/vrk/hlö	10,00 €/vrk/hlö
Maksuluokka 2 Tarvitsee paljon ohjausta ja apua päivittäisissä toimissa, tarvitsee jonkun verran valvontaa. Hoitoa tarvitsevia sairauksia, henkilö voi saada kelan korotettua hoitotukea	1076,33 €/kk/hlö	556,57 €/kk/hlö	74,00 €/vrk/hlö	19,19 €/vrk/hlö	38,00 €/vrk/hlö	15,32 €/vrk/hlö
Maksuluokka 3 Erityistä hoivaa ja huolenpitoa tarvitseva asiakas. Vaatii erityisosaamista. Haasteellinen hoito tai käyttäytyminen. Tarvitsee lähes kaikessa päivittäisessä toiminnassa paljon apua. Perhehoitaja toimii päätoimisena perhehoitajana.	1305,63 €/kk/hlö	682,12 €/kk/hlö	90,00 €/vrk/hlö	25,25 €/vrk/hlö	50,00 €/vrk/hlö	18,00 €/vrk/hlö

6.4 Käynnistämiskorvaus

Perhehoitajille maksettavia käynnistämiskorvauksia tulee Perhehoitolain 19 §:n mukaan tarkistaa kalenterivuosittain vuoden alusta elinkustannusindeksin edellisen vuoden lokakuun vuosimuutoksen mukaisesti. Käynnistämiskorvauksen enimmäismäärä on 1.4.2015 alkaen 2 916,43 € perhehoidossa olevaa henkilöä kohti (Perhehoitolaki 18§).

Lain mukaan perhehoitajalle voidaan maksaa perhehoidon käynnistämisestä aiheutuvista tarpeellisista kustannuksista korvausta. Käynnistämiskorvauksella on tarkoitus kattaa perhekodin käynnistämisen kannalta välttämättömät uuden perhehoidossa olevan henkilön henkilökohtaiset ja yhteiseen talouteen liittyvät hankinnat. Korvattavia kohteita voivat olla mm. asuntoon kohdistuvat välttämättömät pienet korjaus- ja muutostyöt, kalusteet, vuodevaatteet, harrastusvälineet. Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää myös perhehoitajien ennakkovalmennuksen osallistumismaksujen korvaamiseen. Käynnistämiskorvauksella tehtävät hankinnat kohdennetaan aina perhehoidossa olevaan henkilöön. Käynnistämiskorvauksia ei korvata asiakkaan omassa kodissa tapahtuvan perhehoidon johdosta. Asiakas on velvollinen huolehtimaan oman asunnon mahdollisista muutostöistä itse ja hyödyntää esimerkiksi kodin muutostöihin oikeuttavia tukimuotoja.

Käynnistämiskorvauksesta sovitaan toimeksiantosopimuksessa ja hankinnoista sovitaan aina etukäteen kuntayhtymän perhehoidon yhteyshenkilön kanssa. Laissa säädetty enimmäismäärä koskee pitkäaikaista perhehoitoa.

Käynnistämiskorvausta voidaan käyttää 6 kuukauden kuluessa perhehoitosijoituksen tapahduttua tai harkinnanvaraisesti asiakkaan toimintakyvyn heiketessä. Käynnistämiskorvausta voidaan myöntää silloin, kun korvausta ei voi saada muun lainsäädännön nojalla esim. vammaisen tarvitsemat asunnon muutostyöt tai apuvälineet tulee ensisijaisesti hankkia vammaispalveluna tai lääkinnällisenä kuntoutuksena. Hankinnoista sovitaan perhehoidon vastuutyöntekijän ja perhehoitajan kesken toimeksiantosopimuksessa. Perhehoitaja laatii luettelon perhehoitoon tulleen henkilön tarvitsemista tarvikkeista ja mahdollisista kodinmuutostöistä, minkä pohjalta sovitaan käynnistämiskorvauksen määrästä.

Erityisperusteella maksetaan lain sallima enimmäismäärä, tällaisia erityisperusteita ovat mm. suuret kodin muutostyöt tai irtaimistohankinnat. Erityisperusteet selvittää perhehoidon vastuutyöntekijä, joka valmistelee asian palvelujohtajan arvioitavaksi ja ratkaistavaksi osana toimeksiantosopimuksen hyväksymistä.

Perhehoidossa olevalla henkilöllä on oikeus kalustaa itse oma huoneensa omilla huonekaluillaan.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa enimmäismäärä (2 916,43 €) voidaan soveltaa koskemaan neljää hoidettavaa henkilöä. Käynnistämiskorvauksen saamisen ehdot muutoin samat, kuin pitkäaikaisessa perhehoidossa

Pääsääntöisesti lyhytaikaisessa perhehoidossa ei makseta käynnistämiskorvauksia, vaan hoidossa olevien henkilöiden erityistarpeet huomioidaan jo perhehoitoa suunniteltaessa. Lyhytaikaisen perhehoidon käynnistyskorvauksen maksaminen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Käynnistämiskorvauksella maksetuista hankinnoista täytetään lomake. Jos perhehoitaja lopettaa toimintansa lyhyehkön ajan kuluessa tai perhehoito päättyy muusta syystä, voidaan osa käynnistämiskorvauksesta periä takaisin. Käynnistämiskorvauksen kuoleentumis aika on neljä vuotta (jokaisena vuonna hankinnoista kuoleutuu 25 %). Mikäli perhehoito lakkaa lyhyemmän ajan kuluessa, voidaan kohtuus ja tilanne huomioiden sopia kuoleutumattoman osan takaisinmaksusta tai esimerkiksi hankintojen luovuttamisesta kuntayhtymälle.

Ennen käynnistämiskorvauksen maksamista selvitetään, onko mahdollista saada korvausta muiden sosiaali- ja terveydenhuollon järjestelmien kautta (vammaispalvelulaki, lääkinnällinen kuntoutus ym.).

6.5 Kelan etuudet

Lapsilisät ja Kelan hoitotuet maksetaan alle 18-vuotiaan perhehoidettavan perhehoitajalle.

Kelan hoitotuella alle 18-vuotiaan hoidettavan sijaisperhe kattaa matkakustannukset omalla autolla, taksilla, julkisilla kulkuneuvoilla, lääkkeet ym. vastaavat kustannukset. Mikäli menot ylittävät hoitotuen, korvataan ylittävät kulut perhehoitajille kuitteja tai muuta luotettavaa selvitystä vastaan.

Lapsilisä maksetaan perhehoitajille Kelan kautta sijoitusta seuraavan kuukauden alusta alkaen. Sosiaalitoimi ilmoittaa Kelalle, että lapsilisä voidaan maksaa perhehoitajille.

6.6 Oman auton käyttö ja matkakorvaukset

Perhehoitajalle voidaan maksaa perhehoitotyöhön liittyvistä matkakuluista korvausta oman auton käytöstä sovittujen periaatteiden mukaisesti ja Kelan SV korvauksen mukaisesti. Perhehoitajalle aiheutuneet matkakulut oman auton käytöstä 0,25 €/km korvataan seuraavasti:

- perhehoitajien koulutuspäiville osallistumisesta aiheutuneet matkakulut
- erikseen sovittavat matkat esim. kuntoutuspalaveriin tms. osallistuminen
- asukkaan tilapäishoitoon vienti ja haku

Asiakkaan luona tapahtuvan perhehoidon tosiasialliset kilometrikorvaukset perhehoitajan kodin ja asiakkaan kodin välillä korvataan perhehoitajalle ennalta sovitun perhehoitojakson mukaisesti 0,25€/km.

YLI 6 KK VANHOJA MATKOJA EI KORVATA

Sijoittava kunta ei vakuuta perhehoidossa olevaa henkilöä matkalla sattuneiden tapaturmien varalta.

6.7 Maksut perhehoidon keskeytyksen ajalta ja perhehoitajan vapaapäivät

6.7.1 Perhehoitajan sairastuminen

Mikäli hoito jatkuu perhehoidossa perhehoitajan vastuulla sairausloman ajan, maksetaan perhehoitajalle hoitopalkkio ja kulukorvaus sairastumispäivän jälkeiseltä yhdeksältä arkipäivältä. Perhehoitaja on oikeutettu saamaan sairauspäivärahaa omavastuuajan (sairastumispäivä + 9 arkipäivää) jälkeen verotettavien tulojensa perusteella laskettavan sairausvakuutusväkivärahan suuruisena (Sairausvakuutuslaki 2001/1224).

Perhehoitajan ollessa sairauden vuoksi tilapäisesti kykenemätön hoitamaan tehtäväänsä kuntayhtymä järjestää tarvittaessa hoitoon sijoitetulle korvaavan hoidon. Kulukorvausta ei makseta siirtopäivästä seuraavasta päivästä alkaen, mikäli hoidettava siirtyy perhehoitajan sairauden ajaksi toiseen hoitopaikkaan.

Edellytyksenä sairausajan palkkion maksamiselle on toimiminen perhehoitajana vähintään yhden kuukauden ajan ennen sairasloman alkua.

Mikäli hoito jatkuu perhekodissa perhehoitajan vastuulla sairasloman ajan, on perhehoitaja oikeutettu saamaan sekä sairauspäivärahan, kulukorvauksen ja hoitopalkkion. Kela päättää kyseisessä tilanteessa sairauspäivärahan maksamisesta.

6.7.2 Perhehoitajasta riippumaton syy

Jos pitkäaikaisessa perhehoidossa olevan henkilön perhehoito keskeytyy hoitajasta riippumattomasta syystä (esim. hoidettavan sairaalahoito, vierailu omaisten luona), maksetaan perhehoitajalle sekä hoitopalkkio 100% että 50 % kulukorvausta enintään 30 vrk/vuosi, ellei tilalle sijoiteta toista henkilöä perhehoitoon. Tällöin perhehoitajan edellytetään pitävän yhteyttä hoidettavaan ja olevan yhteistyössä hoitopaikan kanssa. Hoidettavan tulo- ja lähtöpäivää ei lasketa poissaolopäiviksi.

Lyhytaikaisessa ja osavuorokautisessa perhehoidossa:

1) jos perhehoitaja saa tiedon sovitun hoitopäivän tai -jakson peruuntumisesta ≥ 3 vuorokautta ennen hoidon alkamista, perhehoitajalle ei makseta hoitopalkkiota eikä kulukorvausta.

2) jos perhehoitaja saa tiedon sovitun hoitopäivän tai -jakson peruuntumisesta < 3 vuorokautta ennen hoidon alkamista, perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus suunnitellun hoitajakson mukaisesti, kuitenkin enintään 3 vuorokaudelta.

6.7.3 Perhehoitajan osallistuminen tukitoimiin

Perhehoitajan osallistuminen perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa sovittuihin tilaisuuksiin, kuten työnohjaukseen, koulutukseen tai vertaisryhmätoimintaan, ei vaikuta hänelle maksettavan hoitopalkkion ja kulukorvauksen määrään vähentävästi. Perhehoitaja ja perhehoidon vastuutyöntekijä sopivat perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon järjestämisestä ko. ajalle.

6.8 Perhehoitajan verotus

Hoitopalkkio ja kulukorvaus ovat veronalaista tuloa. Kuntayhtymä ilmoittaa kulukorvauksen ja hoitopalkkioiden määrän vuosi-ilmoituksella verottajalle. Kulukorvaus vähennetään lopullisessa verotuksessa tulonhankkimiskuluna. Perhehoitaja voi hakea ennakoivasti ennakonpidätysprosentin alennuksen kulukorvausten määrää vastaavasti.

Perhehoitajan palkkion ja kulukorvauksen verotusta varten voi hakea verokortin veroprocentin tarkistuksen sähköisesti www.vero.fi -> lomakkeet -> verokortti -> verokorttihakemus/muutos.

Perhehoitajan on mahdollista hakea verotusta myös todellisten kulujen mukaan. Menettely edellyttää tarkkaa kirjanpitoa tositteineen ja siitä on hyvä neuvotella verottajan kanssa etukäteen.

7 PERHEHOITAJAN SIIAISJÄRJESTELYT

7.1 Perhehoitajan vapaapäivät ja maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset vapaan ajalta

Laki perhehoitolain muutoksesta 13 § mukaan jollei toimeksiantosopimuksessa ole toisin sovittu, kunnan tai kuntayhtymän tulee järjestää perhehoitajalle mahdollisuus vapaaseen, jonka pituus on kaksi vuorokautta kuttakin sellaista kalenterikuukautta kohden, jona hän on toiminut toimeksiantosopimuksen perusteella vähintään 14 vuorokautta perhehoitajana. Lain 13 § mukaan myös perhehoidon järjestämisestä vastaavan kunnan tai kuntayhtymän tulee huolehtia tai tarvittaessa avustaa perhehoidossa olevan henkilön hoidon tarkoituksenmukaisessa järjestämisessä perhehoitajan vapaan ajaksi.

Oulunkaaren kuntayhtymän perhehoitajille vapaata kertyy seuraavasti:

Pitkäaikaisessa perhehoidossa vapaata kertyy 3 vrk/kk, kokonaisina vuorokausina. Perusteena on perhehoidon ympärivuorokautinen sitovuus seitsemänä päivänä viikossa. Esimerkki 3 vapaan pitämiseen: to klo 21-su klo 21.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa vapaata kertyy 2vrk jokaista kuukautta kohden, jona hän on toiminut perhehoitajana vähintään 14 vrk. Eli jos perhehoitaja työskentelee ≥ 14 vrk per kalenterikuukausi, hänelle maksetaan kaksi palkallista vapaapäivää (=yksi lyhytaikaisen perhehoidon palkkio). Maksu tapahtuu ko. kuukauden hoitopalkkion maksun yhteydessä. Perhehoitaja ei ole oikeutettu lomaraahan, koska kyseessä ei ole työsuhde, vaan toimeksiantosuhde.

Perhehoitajan oikeus vapaaseen lasketaan kalenterivuositain; vapaakausi alkaa 1.1. ja päättyy 31.12. Vapaita voi halutessaan kerätä maksimissaan 6 kuukauden ajalta ja pitää ne yhtäjaksoisesti; vapaat on pidettävä saman kalenterivuoden aikana, kuin ne ovat kertyneet. Perhehoitajalla on vastuu siitä, että hän käyttää oikeutensa vapaaseen. Perhehoitajan tulee aina sopia perhehoidosta vastaavan työntekijän kanssa hyvissä ajoin vapaiden toteuttamisesta.

Lyhytaikaisessa perhehoidossa voidaan sopia asiakkaiden hoitajaksot siten, että perhehoitaja voi pitää vapaansa ilman sijaisjärjestelyjä.

Perhehoitajan vapaa toteutetaan seuraavilla tavoilla:

- a) kuntayhtymä järjestää sijaishoidon kiertävän perhehoitajan avulla. Kiertävä perhehoitaja on lakisääteisen ennakoivamennuksen käynyt sijaishoitaja (kts. kpl 7.2.) Varsinaiselle perhehoitajalle maksetaan hoitopalkkio ja kulukorvaus vapaapäivien osalta. Kiertävälle hoitajalle maksetaan lyhytaikaisen perhehoidon palkkio lomituksesta.
- b) kuntayhtymä sijoittaa hoidossa olevan henkilön muuhun hoitoon esim. kunnan hyväksymään toiseen perhekotiin tai muuhun hoitoyksikköön. Tässä tapauksessa hoitopalkkio maksetaan perhehoitajan vapaan ajalta täysimääräisenä ja 50% kulukorvauksesta kiinteiden kulujen kattamiseksi.

Hoidon järjestämisessä otetaan huomioon perhehoidossa olevan henkilön ja hänen lähiomaistensa toiveet. Mikäli perhehoidossa on useampi kuin yksi henkilö, tulee vapaa järjestää kaikkien perhehoidossa olevien henkilöiden osalta yhtä aikaa.

7.2 Sijaishoitaja

Kunta tai kuntayhtymä voi järjestää perhehoitajan vapaan tai muun tilapäisen poissaolon ajaksi tarvittavan sijaishoidon tekemällä perhehoitajaksi soveltuvan henkilön kanssa toimeksiantosopimuksen, jolla tämä sitoutuu huolehtimaan sijaishoidosta perhehoitajan tai hoidettavan kotona. Sijaishoito voidaan järjestää edellä tarkoitettulla tavalla, jos perhehoitaja suostuu siihen ja järjestely arvioidaan hoidettavan edun mukaiseksi (Perhehoitolaki 14§)

Sijaishoitaja ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Tämä tarkoittaa, että myös sijaishoitajien tulee käydä kunnan järjestämä ennakkovalmennus ja sijaishoitajaa koskevat samat eläkelait ja tapaturmavakuutuslait kuin muitakin perhehoitajia. Sijaishoitajia rekrytoidaan ja koulutetaan samassa yhteydessä kuin muitakin perhehoitajia.

Perhehoitajan vapaan ajaksi suositellaan ensisijaisesti sijaisen järjestämistä perhekotiin. Sijaisena voi toimia kuntayhtymän hyväksymä luotettava henkilö perhehoitajan lähiverkostosta tai kunnassa toimiva valmentettu kiertävä perhehoitaja. Sijaishoitaja voidaan nimetä perhehoitajan toimeksiantosopimuksessa. Ellei sijaishoito järjesty perhehoitajan kodissa, sijaishoito pyritään järjestämään toisessa perhekodissa tai muussa pienessä kodinomaisessa hoitopaikassa.

Kuntayhtymä voi vastata sijaisjärjestelystä tai noudattaa toimintatapaa, jossa perhehoitaja järjestää itse perhehoidossa olevien henkilöiden hoidon vapaansa ajaksi. Tällöin kunta avustaa perhehoitajaa maksamalla kahden kuukauden ylimääräisen hoitopalkkion vuodessa.

Kunta tekee sijaishoitajan kanssa toimeksiantosopimuksen perhehoitajan sijaisuudesta, jossa sovitaan

- hoidettavat (ei sopimusta jokaisesta hoidettavasta erikseen)
- sijaishoitajalle maksettavan hoitopalkkion määrästä ja suorittamisesta
- tarvittaessa sijaishoitajalle aiheutuvien kustannusten korvaamisesta
- toimeksiantosopimuksen voimassaolosta sekä
- tarvittaessa muista sijaishoitoa koskevista seikoista

Mikäli sijainen ei tee perhehoitoa omassa kodissaan, kulukorvausta ei sijaiselle makseta, tällöin sijaistettava perhehoitaja saa vapaiden ajan täyttä kulukorvausta.

Mikäli perhehoito tapahtuu sijaisen kotona, kulukorvaus maksetaan sijaishoitajalle. Hoitopalkkio ja kulukorvaus sijaishoitajalle ovat lyhytaikaisen perhehoidon mukaiset.

8 PERHEHOITAJAN ELÄKETURVA JA VAKUUTUKSET

Perhehoitajan eläketurva määräytyy aina peruseläketurvan mukaisesti ja kertyvän eläkkeen suuruus määräytyy hoitopalkkion mukaan. Perhehoitajan eläketurvasta säädetään kunnallisissa eläkelaisissa (549/2003). Perhehoitaja voi lisätä eläketurvaansa vapaaehtoisella eläkevakuutuksella.

Vanhuseläke

Vanhuseläke vuoden 2016 loppuun saakka

Vuoden 2016 loppuun saakka perhehoitaja voi jäädä vanhuseläkkeelle täytettyään 63 vuotta. (1954 tai aiemmin syntyneet). Jos hän jatkaa perhehoitajana, eläkettä karttuu 68 ikävuoteen saakka. Vuoden 2016 loppuun saakka eläkettä karttuu 1,5 % vuosiansiosta 18–52-vuotiailla, 1,9 % 53–62-vuotiailla (ennen vuotta 1950 syntyneillä kuitenkin 2 %) ja 4,5 % 63–67-vuotiailla.

Eläkeuudistus vuonna 2017

Vuonna 2017 voimaan tuleva eläkeuudistus vaikuttaa muun muassa eläkeikään ja eläkkeen karttumiseen. Vanhuseläkeikään alaraja nousee asteittain 63 vuodesta 65 vuoteen. Muutos koskee vuonna 1955 syntyneitä ja sitä nuorempia. Jos perhehoitaja saavuttaa eläkeikään (63 vuotta) ennen vuotta 2017, hänen eläkeikänsä ei muutu, vaikka hän jatkaisi työskentelyä edelleen vuoden 2017 puolelle. Vuonna 1962 syntyneet ovat ensimmäinen ikäluokka, jonka vanhuseläkeikään alaraja on 65 vuotta (v. 2027). Vuonna 1965 ja sen jälkeen syntyneiden eläkeikäraja kytketään elinajan kehitykseen.

Eläkeikään yläraja on aina viisi vuotta alarajaa ylempänä eli kun vanhuseläkkeen alaikäraja on 65, yläraja on 70 vuotta. Eläkettä karttuu vuodesta 2017 alkaen 1,5 % vuodessa koko palkan osuudelta eli eläkkeen perusteena olevasta palkasta ei enää vähennetä työntekijän työeläkevakuutusmaksua. Edellisestä poiketen ikävälillä 53–62 vuotta eläkettä karttuu 1,7 % 31.12.2025 saakka. Jos henkilö jatkaa työn tekoa alimman vanhuseläkeikään saavuttamisen jälkeen eli ei ota eläkettä maksuun, korotetaan eläkettä 0,4 prosentilla jokaista lykkäyskuukautta kohti (lykkäyskorotus).

Lisätietoja: www.keva.fi; www.elakeuudistus.fi

Osa-aikaeläke

Osa-aikaeläke vuoden 2016 loppuun saakka

Perhehoitaja voi jäädä osa-aikaeläkkeelle täytettyään 61 vuotta ja jatkaa osa-aikatyössä. Osa-aikaeläkkeen saaminen edellyttää tulojen pienenemistä 35–70 % osa-aikatyötä edeltäneestä vakiintuneesta ansiosta. Osa-aikaeläke voidaan myöntää henkilölle, joka siirtyy kokoaikatyöstä osa-aikatyöhön.

Eläkeuudistus vuonna 2017

Vuoden 2017 alussa osa-aikaeläke poistuu ja tilalle tulee *osittainen varhennettu vanhuseläke*. Vanhuseläkettä voi ottaa 61-vuotiaasta alkaen osittain maksuun joko puolet tai neljäsosan. Osittainen varhennettu van-

huuseläke pienentää lopullista eläkettä pysyvästi. Eläkkeen suuruuteen tulee 0,4 prosentin suuruinen varhennusvähennys jokaista kuukautta kohti, jona eläkettä maksetaan ennen alimman vanhuuseläkeiän täyttymistä. Osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä voi tehdä tai olla tekemättä työtä. Eläkkeen rinnalla tehdystä työstä karttuu uutta eläkettä normaalisti eikä työn teon ja tulon määrälle ole rajoituksia. Eläkkeelle siirtymisestä on perhehoitajan tiedotettava hyvissä ajoin Oulunkaaren kuntayhtymän perhehoidon vastuutyöntekijälle. Lisätietoa. www.keva.fi/elakkeet.

Kuntayhtymä on ottanut perhehoitajalle lakisääteisen tapaturmavakuutuksen (tapaturvavakuutuslaki 608/48). Kuntayhtymä ei ole ottanut perhehoitajalle vahingonkorvausvastuuvakuutusta. Perhehoidettavan perhehoidossa aiheuttamiin vahinkoihin ei ole kuntayhtymällä vakuutusta. Vahingonkorvaus on vahingontekijän ja vahingon kärsijän välinen asia. Vahingon sattuessa asia selvitetään yhdessä perhehoitajan ja kuntayhtymän kanssa.

Kuntayhtymä vakuuttaa myös toimeksiantosopimukseen nimetyn perhehoitajan sijaisen tehtävässä tapahtuvan tapaturman varalta. Kuntayhtymällä ei ole lakisääteistä veloitetta ottaa perhehoidossa oleville henkilöille vakuutuksia. Perhehoitajaa suositellaan ottamaan ns. laajennettu kotivakuutus, jossa on huomioitu myös perhehoidettavat henkilöt.

”Työtapaturman lisäksi perhehoitaja on oikeutettu saamaan korvausta myös ammattitaudista. Tapaturmavakuutus kattaa kaikki sellaiset vammat ja sairaudet, joilla on selvä ja suora yhteys itse työn suorittamiseen: esim. perhehoitaja loukkaantuu hoitotyön yhteydessä vaikkapa nostotilanteessa. Lakia sovelletaan myös konkreettista työn/tehtävän suorittamista laajemmalle, vahinkoihin, jotka sattuvat työstä johtuvissa olosuhteissa esim. kauppamatkalla perhehoitajan hankkiessa perheelle ruokaa.”

Tapaturmavakuutuslain mukaiset korvaukset koskevat:

- sairaanhoitoa: lääkärin antama tai määräämä hoito, lääke-, proteesi- ja apuvälinekulut sekä erityisesti laitoksessa annettava pysyvä hoito,
- päivärahaa,
- tapaturmaeläkettä,
- häirtärahaa,
- erilaisia lisiä, esim. haittalisää,
- ansionmenetykskorvausta,
- perhe-eläkettä ja
- hautausapua.

Perhehoitajan omassa vapaa-ajan vietossa tapahtuvat vahingot eivät kuulu sijoittajan ottaman tapaturmavakuutuksen piiriin. Vapaa-ajan vakuutusturva on perhehoitajan omalla vastuulla.

Perhehoidossa olevan henkilön aiheuttamiin vahinkoihin ei sijoittavalla kunnalla ole lakisääteistä velvollisuutta ottaa vakuutusta. Vahingonkorvausvastuuta selvitetessä tarkastellaan perhehoitoon sijoitetun henkilön vastuuta aiheuttamastaan vahingosta, perhehoitajan vastuuta ja valvontavelvollisuutta perhehoidossa

olevan henkilön aiheuttamasta vahingosta sekä sijoittavan kunnan vastuuta perhehoidon järjestäjänä. Jos perhehoidossa oleva henkilö jatkuvassa perhehoidossa aiheuttaa perhehoitajan omaisuudelle vahinkoa, sitä ei lähtökohtaisesti korvata perheen kotivakuutuksesta, vaan ollaan yhteydessä perhehoidon vastuutyöntekijään.

Vahingonkorvauslaki (412/1974) on yleislaki, jonka perusteella korvausvastuu toiselle aiheutetusta vahingosta määräytyy. Korvausvastuu syntyy, kun vanhinko on aiheutettu tahallaan tai huolimattomalla menettelyllä (tuottamusvastuu). Korvausvastuun syntyminen edellyttää, että henkilö on täydessä ymmärryksessä ja mieltää tekonsa seuraukset.

Perhehoitajan tapaturmavakuutuksesta säädetään Työtapaturma- ja ammattitautilaissa 459/2015.

On suositeltavaa, että perhehoitaja hankkii laajennetun kotivakuutuksen. Perhehoidossa olevan henkilön perhekodissa oleva omaisuus sisältyy lähtökohtaisesti perhehoitajan koti-irtaimiston vakuutukseen. Edellytyksenä on, että kyseessä on jatkuva perhehoito. Perhehoitajan on hyvä vakuutus sopimusta tehdessään selvittää vakuutuksen ehdot mahdollisimman tarkasti omasta vakuutusyhtiöstään. Esimerkiksi kotivakuutuksen osalta on hyvä selvittää, tuleeko kaikki perheenjäsenet luetella vakuutus sopimuksessa.

9 PERHEHOIDON TURVALLISUUS JA VALVONTA

9.1 Perhehoidon turvallisuus

Yksityisiä sosiaalipalveluja koskeva lainsäädäntö uudistui syksyllä 2011. Lakimuutoksen (6§) myötä yksityisten sosiaalipalvelujen tuottajilla on jatkossa oltava omavalvonta-suunnitelma. Tämä siis koskee yritysmuotoista perhehoitoa mutta ei toimeksiantosuhteista perhehoitoa.

Pelastuslain (379/2011) sekä valtioneuvoston asetuksen pelastustoimesta (407/2011) mukaan asuinrakennuksiin, joissa on vähintään kolme asuinhuoneistoa, on laadittava pelastussuunnitelma. Eli mainittu lainsäädäntö ei koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa, jossa koti on perhehoitolain 2§ mukaan yksityiskoti. Mainitussa pykälässä ja Sosiaalihuoltoasetuksessa (12 §) ovat myös kriteerit kodin hyväksymiselle. On kuitenkin erittäin suositeltavaa tehdä kodin hyväksymisessä ja turvallisuusasioissa yhteistyötä muiden kunnan viranomaisten kanssa (palokunta, poliisi). Perhehoitoliiton valmennusmateriaaliin liittyy kodin toimivuuteen ja turvallisuuteen liittyvä arviointilomake.

9.2 Perhehoidon ohjaus- ja valvontakäynnit

Perhehoidon järjestämisestä vastaava kunta / kuntayhtymä valvoo toimeksiantosuhteista perhehoitoa. Laki yksityisten sosiaalipalvelujen valvonnasta ei siis koske toimeksiantosuhteista perhehoitoa vaan se rinnastetaan julkisen sektorin itsensä tuottamiin sosiaalipalveluihin. Perhehoitajalle annettava tuki ja valvonta ovat lähellä toisiaan. Onnistuneen valvonnan perusta on se, että kunnan vastuutyöntekijä tietää, miten perhehoitaja voi.

Ohjaus- ja valvontakäynti perhehoitajan kotiin tehdään vähintään kerran vuodessa.

Perhehoitajan hyvinvointi – ja terveystarkastukset toteutetaan vuosittain pitkäaikaista perhehoitoa toteutaville perhehoitajille. Perhehoidon vastuutyöntekijät huolehtivat hyvinvointitarkastusten toteuttamisesta yhteistyössä kunnan terveystarkastuspalveluiden henkilöstön kanssa. (Laki perhehoitolain muutoksesta 510/2016 15§a)

Sekä sijoittajakunnan että sijoituskunnan sosiaalihuollosta vastaava toimielin voi tarkastaa perhehoitopaikan järjestämisessä käytettävät toimintayksiköt ja toimitilat silloin, kun tarkastuksen tekemiseen on perusteltu syy. Pysyväisluonteiseen asumiseen käytettävät tilat voidaan tarkastaa ainoastaan, jos tarkastaminen on välttämätöntä asiakkaan aseman ja asianmukaisten palvelujen turvaamiseksi. Tarkastus voidaan tehdä ennalta ilmoittamatta. Tarkastaja on päästettävä kaikkiin perhehoitopaikan tiloihin. Tarkastuksesta on pidettävä pöytäkirjaa. Tarkastajalla on oikeus ottaa valokuvia tarkastuksen aikana. (Perhehoitolaki 22§)

Jos perhekoti tai siinä annettu hoito ja kasvatustodetaan sopimattomaksi tai puutteelliseksi, toimielimen on pyrittävä ohjauksen avulla saamaan aikaan korjausasiassa. Jos korjausta ei asetetussa määräajassa tapahtunut, kuntayhtymän tällöin huolehdittava, että hoidettavan hoito järjestetään hänen etunsa ja tarpeidensa mukaisella tavalla. Tarvittaessa hoidettavat siirretään heidän tarpeitaan vastaavaan muuhun hoitopaikkaan.

Valvonnassa noudatetaan soveltuvin osin Valviran valvontaohjelmia. Asiakaspalautteen perusteella tarkastuskäyntejä voidaan järjestää tarpeen mukaan.

9.3 Kriisi ja väkivaltatilanteet

Rajoittamis- ja väkivaltatilanteiden riskit asiakkaan kohdalta tulisi ennakoita. Samalla voidaan yhdessä määrittellä toimintakäytännöt arkeen. Perhehoidossa noudatetaan tavanomaisen kotikasvatukset periaatteita.

Kriisitilanteissa otetaan yhteyttä normaaleihin palveluihin (poliisi, ambulanssi, sosiaalipäivystys) ja sen jälkeen ilmoitus perhehoidon vastaavalle. Mikäli asiakas katoaa perhehoidossa ollessaan, tulee perhehoitajien tehdä lähietsintä. Ellei kadonnut sen tuloksena löydy, on katoamisesta ilmoitettava poliisille ja perhehoidon vastaavalle.

Perhehoitajan on tehtävä kriisi- ja väkivaltatilanteista kirjallinen ilmoitus.

10 PERHEHOITAJAN TUKI

Perhehoitajan riittävä emotionaalinen ja ammatillinen tukeminen varmistavat perhehoidon laatua ja pysyvyyttä. Perhehoitajan tukeminen ja hoidon valvonnan järjestäminen takaavat laadukasta hoitoa vanhukselle. Kuntayhtymä vastaa perhehoidon tuesta.

Oulunkaaren kuntayhtymä vastaa perhehoitajalle annettavasta tarvittavasta valmennuksesta, työnohjauksesta ja koulutuksesta sekä perhehoitajaksi aikovalle henkilölle annettavasta ennakkovalmennuksesta.

Perhehoitolain 15§ mukaan perhehoidon aikana tarvittavan tuen järjestämiseksi perhehoitajalle on nimettävä jokaista hoidettavaa varten vastuutyöntekijä. Vastuutyöntekijän ensisijainen ja tärkein tehtävä on vastata perhehoitajan tuesta. Perhehoitajalle on järjestettävä toimeksiantosopimukseen kirjattavalla tavalla riittävä mahdollisuus saada tukea ja tavata vastuutyöntekijää. Vastuutyöntekijänä toimii se Oulunkaaren perhehoidon vastuutyöntekijä, joka vastaa sijoitetun henkilön palvelukokonaisuudesta.

Perhehoitaja saa työhönsä tukea kuntayhtymän nimetyltä vanhusten perhehoidon yhteyshenkilöltä ja tai muulta kunnan työntekijältä, kuten esimerkiksi kotisairaanhoidajalta (hoidettavan terveydentilaan liittyvät asiat).

Perhehoitajan kannattaa liittyä oman alueyhdistyksen jäseneksi: jäsenetuna mm. Perhehoito-lehti (6 numeroa vuodessa) ja alennuksia liiton koulutuksiin ja tapahtumiin; Perhehoitoliiton työntekijöiden asiantuntija-apu jne.

10.1 Perhehoitajien täydenniskoulutus ja työnohjaus

Perhehoitajille järjestetään yksilö- ja perhekohtaista tai ryhmätyönohjausta sekä täydenniskoulutusta hoitotyön, perhehoitajan jaksamisen ja hänen perheensä voimavarojen tukemiseksi vuosittain.

Matkakulut korvataan edullisimman julkisen kulkuneuvon taksan mukaan.

10.2 Perhehoidon yhteistyö

Perhehoitaja tekee yhteistyötä perhehoidossa olevan henkilön lähiomaisen, perhehoidon vastuutyöntekijän ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Perhehoitajan tulee mahdollisuuksien mukaan tukea ja mahdollistaa sijoitetun ja omaisen välistä tiivistä yhteydenpitoa ja kanssakäymistä. Perhehoidossa olevan läheisiin ystäviin ja sukulaisiin pidetään yhteyttä. Yhteydenpidossa voidaan hyödyntää myös teknologiaa.

Hoidettavam ja läheisten yhteydenpito on mahdollista esimerkiksi kuvapuhelinteknologian avulla, jos läheiset itse hankkivat ja kustantavat omat yhteytensä.

Perhehoitajan tulee pitää perhehoidon vastuutyöntekijää ajan tasalla hoidettavien tilanteesta. Perhehoitaja veloitetaan ilmoittamaa hyvissä ajoin perhehoidon vastuutyöntekijälle seuraavista seikoista:

1. perhehoidon keskeytyksistä
2. oman elämäntilanteen muutokset, sairastumiset, muut esteet tehtävän hoitoon
3. perhesuhteiden muutokset
4. suunnitellut vapaat ja niiden aikaiset järjestelyt
5. sattuneet tapaturmat, väkivallanteot ja pakkotoimenpiteet ilmoitetaan aina kirjallisesti
6. muut mahdolliset tärkeät perhehoitotyöhön vaikuttavat asiat

10.3 Vertaisryhmätoiminta, yhteiset tapaamiset ja virkistys

Vertaisryhmätoimintaa järjestetään perhehoitajien aloitettua toimintansa. Jatkossa toiminta voi olla myös itseohjautuvaa ja perhehoitajilla voi olla myös valtakunnallisia tapaamisia.

11 SALASSAPITO JA VAITIOLOVELVOLLISUUS

Perhehoitajaa sitoo vaitiolovelvollisuus, mikä tarkoittaa sitä, että asiakasta koskevia salassapidettäviä tietoja ei saa ilmaista sivullisille myöskään siltä osin, kun ne koskevat muita, kun asiakasta itseään. Salassapidettäviä tietoja ei saa käyttää myöskään omaksi tai toisen hyödyksi tai toisen vahingoksi. (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 200, 15§). Perhehoitajalla on oikeus saada perhehoidon onnistumisen kannalta välttämättömät oleelliset tiedot sijoitettavan elämän tilanteesta, historiasta ja terveydentilasta (Laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista 200, 17§). Salassapito- ja vaitiolovelvollisuus on voimassa myös hoitosuhteen päättymisen jälkeen. Perhehoidossa salassapito- ja vaitiolovelvollisuus koskevat myös hoitajan perheenjäseniä.

Salassapidettävistä tiedoista voi sivullisille antaa tietoa toimivaltaisen asiakkaan nimenomaisella suostumuksella tai hänen laillisen edustajansa suostumuksella (edustajalla on laillinen oikeus saada tietoja).

12 HOIDETTAVAN VARAT JA OMAISUUSLUETTELO

Käyttövarojen hoidossa noudatetaan Kuntaliiton Yleiskirjeen 4/80/2000 ohjetta sekä kuntayhtymän tekemää päätöstä koskien asiakkaan omien varojen käsittelyä ja säilyttämistä.

Pääperiaate on, että asiakkaan varoista huolehtiminen kuuluu ensisijaisesti asiakkaalle itselleen, hänen omaisilleen tai edunvalvojalle. Jos asiakkaalla on edunvalvoja tai omainen hoitaa hänen raha-asioitaan, tulee perhehoitajan neuvotella asiakkaan varojen käytöstä heidän sekä perhehoidon vastuutyöntekijän kanssa. Asiakkaan itsemääräämisoikeuden tulee toteutua myös varojen käytössä. Perhehoidossa olevan henkilön käyttövarat tulee käyttää ensisijaisesti hänen yksilöllisiin tarpeisiinsa ottaen huomioon henkilön elämisen laatua ja elämänpiiriä rikastuttavat ratkaisut. Alle 18-vuotiaan asiakkaan taloudenhuollosta on perhehoitaja vastuussa.

Omaisuusluettelo tehdään hoidon alkaessa voimassa olevan ohjeen mukaisesti kahtena kappaleena.

13 ASIAKKAAN KUOLEMA PERHEHOITOKODISSA

Perhehoitaja soittaa 112:en ja pyytää, että puhelu yhdistetään poliisille. Perhehoitaja ilmoittaa asiakkaan kuoleman epäilystä ensin poliisille. Poliisityöpari tulee perhehoitajan kotiin ja he toteavat asiakkaan kuole-

man; samalla pois suljetaan mahdollinen rikosepäily. Tämän jälkeen vainaja siirretään lähimpään terveyskeskukseen, jossa lääkäri vahvistaa kuoleman. Perhehoitajan tulee ilmoittaa asiasta omaisille ja sijoittavaan kuntaan. Perhehoidon vastuuyöntekijä järjestää perhehoitajalle tarvittavan tuen.

14 ASIAKIRJOJEN SAILYTTÄMINEN

Perhehoitaja sitoutuu noudattamaan sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain 3 luvussa säädettyä salassapito- ja vaitiolovelvollisuutta. Tähän sisältyy muun muassa se, että salassa pidettävää asiakirjaa tai sen kopiota tai tulostetta siitä ei saa näyttää eikä luovuttaa sivulliselle eikä antaa sitä teknisen käyttöyhteyden avulla tai muulla tavalla sivullisen nähtäväksi tai käytettäväksi.

Perhehoitaja sitoutuu säilyttämään perhehoidettavaa koskevat asiakirjat asiakaskohtaisissa kansioissa perhekodissa, lukitussa kaapissa. Perhehoidon päättyessä hoidettavaa koskevat asiakirjat palautetaan Oulunkaaren kuntayhtymälle.

15 VALITUS- JA VAIKUTUSMAHDOLLISUUDET

Oulunkaaren kuntayhtymällä on nimetyt sosiaali- ja potilasasiamiehet. Heihin voi ottaa yhteyttä ollessaan tyytymätön saamaansa palveluun tai kohteluun. Sosiaalihuollon asiakkaalla on oikeus tehdä muistutus, mikäli hän kokee saaneensa huonoa kohtelua tai palvelua. Asiamies avustaa muistutuksen teossa. Sosiaali- ja potilasasiamiehet seuraavat asiakkaiden ja potilaiden oikeuksien ja aseman kehitystä. Tarvittaessa myös aluehallintovirastosta voi tiedustella muista vaikutusmahdollisuuksista.

16 TOIMINTAOHJEEN VOIMAANTULO

Tämä toimintaohje tulee voimaan 1.12.2016